

SAKSBEHANDLER
Eline Ova Sveen

VÅR DATO
08.09.2021

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
21/02241-7

DERES REF.

DERES DATO

Ivar Kristoffer Huitfeldt
Kongens Gate 91 B
7012 TRONDHEIM

Fattighuset - Kongens gate 91B - gbnr. 403/260 -Trøndelag fylkeskommune - klage på vedtak - vedtaket opprettholdes

Vi viser til din klage datert 17. februar 2021. Klagen gjelder Trøndelag fylkeskommunes avslag på søknad om dispensasjon fra vedtak om fredning på ovennevnte eiendom, jf. kulturminneloven § 15a første ledd. Klagen har vært til forberedende behandling hos Trøndelag fylkeskommune, og er oversendt til Riksantikvaren for endelig avgjørelse ved brev datert 9. april 2021.

Det framgår av brevet at du har mottatt kopi av dette og er gitt anledning til å uttale deg ytterligere til saken. Vi mottok dine merknader i e-post 12. mai 2021. Riksantikvaren ba Trøndelag fylkeskommune om ytterligere presiseringer i saken, og mottok disse i e-post 10. juni 2021. Riksantikvaren anser saken som tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17.

Konklusjon

Riksantikvaren har gjennomgått og vurdert alle sider av saken og har etter en samlet vurdering kommet til at Trøndelag fylkeskommunes vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Avgjørelsen er endelig og kan ikke klages på.

Sakens bakgrunn

Du søkte Trøndelag fylkeskommune om dispensasjon for etablering av et ildsted i stuen den 2. desember 2020. Fylkeskommunen ba om en befaring, som ble avholdt den 19. januar 2021. Etter en vurdering av tiltaket og av alternative løsninger, avslo fylkeskommunen søknaden i vedtak datert 16. februar 2021. Du klaget på avslaget i e-post samme dag.

Fylkeskommunen åpnet for en ny vurdering av saken og ba i e-post 9. mars 2021 om supplerende informasjon. Dette svarte du på i e-post 10. mars 2021. Trøndelag fylkeskommune mente at de nye opplysningene ikke var tilstrekkelig for endring av vedtaket, og oversendte klagen til Riksantikvaren for endelig avgjørelse i brev datert 9. april 2021.

Klagen 17.02.21

Du oppfatter enkelte deler av avslaget som faktafeil og siteringsfeil. Anførlene dine er satt opp punktvis:

1. Fylkeskommunens anførsel om at mangel på komfort-temperatur kun ble opplevd i ekstreme klimatiske situasjoner stemmer ikke. Det var 45 dager under 3 minusgrader i 2020. Starten på 2021 var også ekstrem med få dager over 3 minusgrader. Det er mange dager hvor temperaturen i stua ikke kommer over 12-13 grader ved bruk av elektrisk oppvarming. Manglende varme kan brukes som grunnlag for forbedrende tiltak i dette tilfellet.
2. Det er heller ikke riktig at tømmerveggen bak ovnen vil måtte kles inn / behandles for å bli brann-beskyttet. Ifølge Brødrene Røen avhenger dette av plassering. Det kan velges en ovn som står 10 cm ut fra vegg, som innebærer at man slipper brann-beskyttelse.
3. Du mener at fylkeskommunens vurdering om at løsningen vil kreve omfattende, synlige inngrep som vil kunne fremstå som skjemmende for interiøret er en utpreget skjønsmessig vurdering. Fylkeskommunens poeng om at historiske bygningsdeler som tømmerveggen i stuen, vil kreves kledd inn og brannsikret stemmer ikke. Du mener også at en vedovn passer bedre inn i et bygg fra 1700-tallet enn noen annen varmekilde, spesielt varmepumpe som nevnes som alternativ.
4. Fylkeskommunen mener at det må lages et hull gjennom tømmerveggen med en diameter på om lag 30-40 cm for gjennomgang av ovnsrøret. Brødrene Røen har bekreftet at røret vil få en diameter på 30 cm.
5. Fylkeskommunen mener at et fullisolert ovnsrør vil spenne tvers over nisjen med et visst fall for sug til 30cm under den historiske takstolen ved pipen. Ifølge Brødrene Røen trenger man bare et halvisolert rør med diameter på 22 cm. Det er ikke nødvendig med fall eller stigning. Piperøret kan ligge vannrett over kontoret fra eksisterende pipe og inn i tømmervegg.
6. Bærekraft må vektlegges. Det er mer bærekraftig å bruke eksisterende pipe fremfor å etablere en ny. Du påpeker at ved som oppvarming er klimanøytralt, og at din tilgang på gratis ved både er bra for miljøet og for din personlige økonomi. Oppvarming av stua via kjøkkenet er ikke et brukbart alternativ.

Oppsummert er din vurdering at bruk av eksisterende pipe både det mest bærekraftige og det minst skjemmende alternativet. Du viser også til at leiligheten under har ildsted i stuen.

Fylkeskommunen ber om ytterligere informasjon i saken i e-post 09.03.21

For å opplyse saken etter at klagen var mottatt, etterspurte fylkeskommunen følgende informasjon til saken.

1. Dokumentasjon på hvilken ovnsmodell som velges, da dette har innvirkning på avstanden fra ovn til vegg.
2. Opplysninger om valg av ovnsrør og avstand til vegg, samt dokumentasjon på estetisk fremtreden og visuell påvirkning i rommet m.m.
3. Finnes det et mulighetsrom å forbedre eksisterende varmekilder i stuen, som for eksempel varmeovner med forbedret effekt, endret størrelse eller liknende?

Ditt svar i e-post 10.03.21

Til dette svarte du at de fleste modeller kan plasseres med avstand til vegg. Som eksempler vedla du bilder og beskrivelser av ulike modeller. Du la ved en illustrasjon av hvordan du mener piperøret bør utformes. Det bør etter din oppfatning være hvitt i stuen, slik som pipe og panel, og ha samme farge som ovnsrør på kjøkkenet. Du mener at peisovn er den beste løsningen både med hensyn til bærekraft og estetikk, og går ikke inn i utredning av alternativer.

Fylkeskommunens merknader i oversendelsen til Riksantikvaren 09.04.21

Trøndelag fylkeskommune vurderer tiltaket som omfattende og at det vil framstå som skjemmende. Den omsøkte løsningen vil framstå som dominerende i interiøret og være lite heldig for den fredete bygningen. Tiltaket vil også redusere lesbarheten av det fredete interiøret for fremtiden.

Fylkeskommunen mener at det finnes alternativer som både vil ivareta tiltakshavers behov og interiøret. Fylkeskommunen har både foreslått alternativ plassering av peisovn og etterspurt hvilke muligheter som finnes for alternative oppvarmingskilder. Tiltakshaver har ikke ønsket å vurdere alternativene. Fylkeskommunen vurderer tiltaket som et vesentlig inngrep som det ikke kan gis dispensasjon til.

Dine merknader til fylkeskommunens oversendelse

Etter at Riksantikvaren sendte foreløpig svar i saken, fikk vi en e-post fra deg, hvor du gjentar enkelte av dine tidligere anførsler.

Du mener at det ikke er nødvendig å kle eller å behandle veggen, da avstanden fra ovn til vegg er avhengig av modell som velges. Diameteren på helisolerte rør er 15 cm og det skal være 5 cm klaring til brennbart materiale. Dette krever et hull på bare 25 cm, og ikke på 30-40 cm som anføres av fylkeskommunen. Det stemmer ikke at et fullisolert ovnsrør vil spenne tvers over nisjen med et fall for sug til 30 cm under den historiske takstolen ved pipen. Om man velger fullisolerte rør trenger man bare 5 cm klaring til brennbart materiale.

E-posten er blant annet vedlagt bilder av aktuelle ovnsmodeller med spesifikasjoner på avstand til brennbar vegg og avstand mellom ovnsrør og vegg. Estetikken omtales med hensyn til farge på rør. Du anser vedovn som det mest bærekraftige og det som passer best inn i det gamle huset.

Fylkeskommunens presisering i e-post 10.06.21

Riksantikvaren ba 10.06.21 Trøndelag fylkeskommunen om å kommentere dine siste merknader. De ga følgende presisering:

Grunnleggende anerkjenner fylkeskommunen behovet for oppvarming. Tiltaket gjelder hulltaking i pipeløp og tømmervegger samt rørføring over kjøkken og kontor. Variasjoner i dimensjoner og brannsikringstiltak vil ha en innvirkning på estetikk. Det avgjørende er likevel ikke detaljene i prosjekteringen, men vurderingen av tiltaket opp mot de aktuelle inngrepene og eventuelt tap av kulturhistoriske verdier. Fylkeskommunen påpeker også at de har foreslått flere alternative løsninger i saken:

1. Oppgradering av eksisterende panelovner
2. Varmepumpe og
3. Etablering av vedovn med alternativ plassering

Fylkeskommunen konkluderer med at inngrepene i original konstruksjon må anses som vesentlig inngrep i det fredete bygget.

Riksantikvarens merknader

Fattighuset ble fredet ved vedtak 1927 i medhold av lov om bygningsfredning 3. desember 1920. Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør. Det er søkt dispensasjon fra fredningen i henhold til kulturminneloven § 15 a. For å kunne gi dispensasjon må to grunnvilkår være oppfylt, det må ikke være tale om et vesentlig inngrep, og det må foreligge et særlig tilfelle. Begge vilkårene må være oppfylt.

Hva som er et vesentlig inngrep må ses i forhold til formålet med fredningen, de enkelte bestemmelsene i fredningsvedtaket og i eventuelle presiseringsdokumenter for fredninger etter eldre lover. Vi viser til detaljene om fredningen i fylkeskommunens brev til deg 16.02.21 med avslag på dispensasjon.

I denne saken har det vært stort fokus på diskusjon omkring detaljer i det omsøkte tiltaket. Riksantikvaren merker seg imidlertid at hovedvekten i fylkeskommunens vurdering ikke gjelder detaljene i prosjekteringen, men vurderingen av tiltaket opp mot inngrepet og eventuelt tap av kulturhistoriske verdier. Vi slutter oss til fylkeskommunens vurderinger av at inngrepet er vesentlig.

Når et inngrep er vesentlig, kan det ikke gis dispensasjon og vurderingen av om det foreligger et særlig tilfelle faller bort. I dette tilfellet foreligger det etter Riksantikvarens vurdering akseptable alternative løsninger som vil tilfredsstille behov for oppvarming og fungere greit og som samtidig vil ivareta det fredete interiøret på en god måte.

Konklusjon

Riksantikvaren har gjennomgått og vurdert alle sider av saken og har etter en samlet vurdering kommet til at Trondheim fylkeskommunes vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Avgjørelsen er endelig og kan ikke klages på.

Vennlig hilsen

Anne-Judith Munthe-Kaas e.f.
avdelingsdirektør
leder Juridisk seksjon

Eline Ova Sveen

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Trøndelag fylkeskommune, Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 STEINKJER

